

Особливості навчання студентів з особливими освітніми потребами

Вступ

- Інтеграція молоді з особливими потребами в освітнє середовище, а втім, і у суспільство, допомагає їм набути фахових знань, отримати професію, самореалізуватись, досягти успіху в житті і подальшій кар'єрі, відчутти себе повносправними членами суспільства.
- Для цього в межах ЗВО необхідно забезпечити вільний архітектурно-освітньо-комунікаційний простір, в якому студенти з інвалідністю можуть безпечно пересуватись, навчатись і спілкуватись. Інтегрований студентський колектив можна розглядати як мікромодель соціального середовища.

Особливості навчання студентів з порушеннями слуху

Певна невідповідність між:

зростанням прагнення осіб з порушеннями слуху здобути вищу освіту, з одного боку,

і відсутністю у закладах вищої освіти належних організаційно-педагогічних умов та низьким рівнем освітньої підготовки потенційних абітурієнтів, з іншого.

Вибір особами з порушеннями слуху тієї чи іншої форми навчання у ЗВО

залежить від

- ступеня порушення слуху та рівня володіння словесним мовленням;
- рівня попередньої загальноосвітньої підготовки;
- рівня готовності ЗВО до забезпечення освітніх потреб осіб з порушеннями слуху;
- взаємодії різних освітніх установ

У студентів з порушенням слуху можливі наступні порушення основних функцій організму

- порушення психічних функцій (сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, мовлення, емоцій, волі),
- порушення статодинамічних функцій,
- порушення сенсорних функцій.

- Студентам з порушенням функцій слуху найбільш вагомим є обмеження можливості спілкування та якісного навчання.

Особливості навчання студентів з порушеннями зору

Особливості психічного розвитку сліпих або слабозорих людей

- низка психічних процесів (відчуття, сприйняття) виявляються в прямій залежності від глибини дефекту, а деякі психічні функції (кольоровідчуття, швидкість сприйняття тощо) залежать також і від характеру патології;
- є психічні процеси і стани, на які порушення зору мають опосередкований вплив (наприклад, мислення, розвиток якого до певного моменту залежить від порушень в області сприйняття і уявлення);
- є такі структурні компоненти психіки, які виявляються незалежними ні від глибини дефекту, ні від характеру патології зору (світогляд, переконання, темперамент, за винятком його зовнішніх проявів, моральні риси характеру і тощо).

Рівний доступ до навчання незрячих і слабоворих студентів реалізується завдяки адаптивним технологіям, які містять:

- формування медіатеки (підготовку й тиражування аудіо- та відеозаписів лекційних матеріалів, виготовлення електронних конспектів лекцій, тифлоілюстрацій);
- виготовлення навчальних матеріалів збільшеним шрифтом;
- застосування в навчальному процесі мультимедійних курсів;
- навчання студентів користування адаптивними технічними засобами: комп'ютером та периферійними пристроями, програмним забезпеченням, відеолупами, магніфайєрами, медіатекою та іншими засобами;
- підготовку груп тьюторів для підтримки навчання студентів тощо.

Викладачам при роботі з групою студентів, де є студенти з порушеннями зору, варто врахувати деяку специфіку подачі навчального матеріалу:

- обов'язково вимовляти весь навчальний матеріал вголос, стежачи за дикцією і швидкістю мовлення;
- при помітному втомі студента дозволяти йому покинути аудиторію на деякий час для відпочинку;
- дозволяти студенту відповідати усно, коли інші виконують письмові роботи;
- дозволяти допомогою диктофона можна записувати лекцій і семінарів;
- мотивувати до подальшого навчання і подолання труднощів.

Підтримка навчання студентів із вадами зору передбачає широкий спектр послуг, зокрема:

- забезпечення роздатковим матеріалом;
- додаткові консультації викладачів;
- надання додаткового часу на складання іспитів, заліків і контрольних робіт;
- надання послуг тьюторів; інструкторів з орієнтування в архітектурному середовищі ЗВО тощо.

Для полегшення орієнтації таких студентів в університетському середовищі слід застосовувати **акустичні та дотиково-візуальні допоміжні засоби:**

рельєфні позначення нумерації аудиторій, поверхів на кнопках ліфтів,

світлових та звукових засобів сигналізації тощо.

Особливості навчання студентів з порушеннями опорно-рухового апарату

Супровід навчання студентів з ДЦП зі збереженим інтелектом здійснюється за такими напрямками:

- технічний,
- педагогічний,
- психологічний,
- медико-реабілітаційний,
- фізкультурно-спортивний,
- соціальний,
- професійна адаптація та реабілітація

Педагогічний супровід

оптимізація викладання
навчального матеріалу студентам з
ДЦП у максимально сприйнятливій
для них формі, упровадження
сучасних педагогічних технологій
навчання, забезпечення навчально-
методичними матеріалами

Технічний супровід

- забезпечення таких студентів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання.
- Технічний супровід компенсує функціональні обмеження студентів і забезпечує принцип доступності до якісної вищої освіти всім студентам.
- На всіх етапах технічного супроводу передбачається індивідуальний (тьюторський) супровід.

Психологічний супровід

- спрямовано на з'ясування психологічних особливостей кожного студента, зміцнення і збереження його психологічного здоров'я, надання йому необхідної допомоги з адаптації в інтегроване освітнє середовище, сприяння особистісному розвитку.
- Супровід здійснюється управлінням соціальної адаптації та реабілітації, службою психологічної допомоги і залученими фахівцями

Соціальний супровід

- заходи, спрямовані на забезпечення соціалізації студентів з ДЦП, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної і соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції інвалідів, сприяння збереженню та підвищенню їх соціального статусу, залучення до всіх сфер суспільного життя.
- Соціальний супровід здійснюється управліннями виховної роботи, соціальної адаптації і реабілітації, волонтерами соціальної служби та залученими фахівцями.

Медико-реабілітаційний супровід

- це комплекс заходів, спрямованих на підтримку, збереження та відновлення фізичного здоров'я студентів. Його складовими є невідкладна медична допомога, консультативно-профілактична і реабілітаційно-відновлювальна підтримка.
- Здійснюється супровід медичним персоналом, фахівцями з фізичної реабілітації.

Фізкультурно-спортивний супровід

- заохочує студентів до активних занять фізичною культурою й окремих видів спорту, участі у змаганнях різного рівня та параолімпійському русі, зміцнює мотивацію до здорового способу життя, передбачає поліпшення психофізичного стану студентів і підвищення їх інтелектуальної працездатності.
- Супровід здійснюється викладачами кафедри фізичного виховання.

Професійна адаптація і реабілітація

надання спеціальності в межах фахової підготовки, залучення до роботи у студентських навчально-науково-виробничих підрозділах, студентському науковому товаристві, наукових гуртках, проходження виробничої практики, надання таким студентам допомоги у працевлаштуванні.

Соціальна адаптація молодих людей

з порушенням функцій опорно-рухового апарату

- наявність у них активних зусиль упродовж життя, які спрямовані на досягнення гармонії з навколишнім середовищем, власного розвитку, відтворення
- участь у комплексному соціальному реабілітуванні, що триває упродовж усього життя
- можливість працевлаштування з відповідним соціальним супроводом і культурна самоактуалізація особи, її активна робота над своїм соціальним вдосконаленням

Основні проблеми соціальної адаптації молоді з обмеженнями життєдіяльності

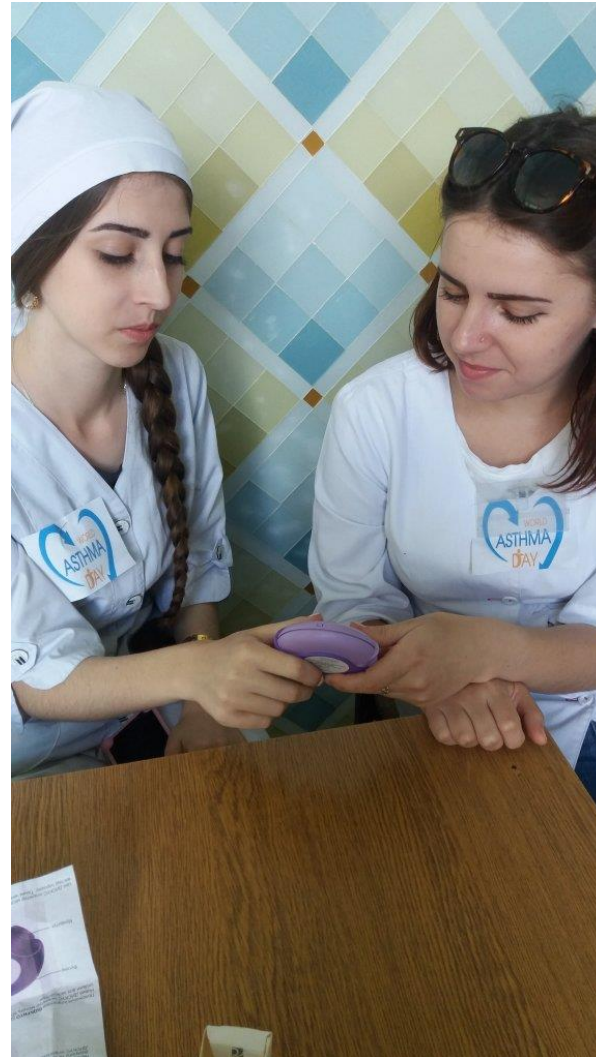
- відновлення (компенсація) порушених здібностей до різних видів діяльності
- пересування
- спілкування
- вільний доступ до об'єктів соціально-побутової, культурної сфери
- можливість здобувати знання
- працевлаштування
- утворення сім'ї
- комфортні побутові умови
- матеріальна підтримка

Внутрішні чинники, що ускладнюють процес соціальної адаптації молоді

з порушеннями функцій опорно-рухового апарату

- надмірне бажання відповідати соціальним нормам та цінностям не надаючи великої уваги власним переживанням та об'єктивним обставинам реального життя, що і створює надмірно завищено-неадекватні показники соціально-психологічної адаптованості;
- втеча від проблемних ситуацій, уникання психічного болю, який виникає внаслідок порушення функцій опорно-рухового апарату,
- надмірне бажання продемонструвати задоволеність життям, що створює відчуття надмірності і спонукає до роздумів щодо наявності потужних механізмів психологічного захисту, або неадекватному сприйнятті реальної життєвої ситуації.

Особливості навчання студентів із соматичними захворюваннями

Студенти з порушенням роботи внутрішніх органів:

- цукровий діабет
- бронхіальна астма
- захворювання серцево-судинної системи та ін.

Для студентів, хворих на цукровий діабет, характерна

- підвищена збудливість і виснаженість нервових процесів
- ослаблення активної уваги, зниження пам'яті на поточні події
- підвищена лабільність вегетативної нервової системи
- нав'язливі сумніви, нав'язливі спогади,
- нав'язливий страх
- дратівливість, перехідна в пригніченість і тривожність з фіксацією на дрібних образах
- відволікання
- схильність застрягати на різних емоційних конфліктах
- підвищена тривожність і боязкість, що не супроводжується посиленою руховою активністю
- некритичність
- норовистість, упертість
- деяка інтелектуальна негнучкість

Емоційна сфера людей, що страждають на бронхіальну астму та серцево-судинні захворювання

Комплексна робота спеціалістів у навчально-виховній сфері ЗВО повинна бути спрямована на зниження почуття страху у зв'язку з можливістю виникнення нападу, оволодіння методами саморегуляції емоційних станів.

Важке хронічне соматичне захворювання

- суттєво змінює передусім усю соціально-психологічну ситуацію розвитку людини
- суттєво впливає на рівень її психічних можливостей у реалізації діяльності, веде до обмеження кола контактів з людьми, які оточують, часто через об'єктивні чи суб'єктивні причини призводить до обмеження її діяльності в цілому, тобто змінює об'єктивне місце, яке посідає людина у житті, і, як наслідок, її внутрішню позицію стосовно всіх обставин життя
- ліки можуть впливати на студента як седативно, так і збудливо, що заважає нормальній психічній діяльності
- низька самооцінка

Дякую за увагу!

Запрошую до співпраці!

Казачінер Олена Семенівна,
д.пед.н., доцент кафедри здоров'я людини,
реабілітології і спеціальної психології
ХНПУ імені Г.С.Сковороди,
керівник Навчально-інклюзивного центру ХНПУ

elena.kazachiner@hnpu.edu.ua

Т. 7718320 дом.
(096) 3017035 моб.